

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Priloga za premog v
govini na dro-
bno določen.

Predsednik podpi-
še zakon o trgo-
vi s sovražnikom.

JUSTIČNI DEPARTMENT ZDR.
DRŽAV VPRAŠAN O
LEGALNOSTI.

Določbe v zakonu so ostre za vse
liste: angleške in neangleške.

Washington, D. C. — Predsednik je mnenja, da je z odgovorom na papeževoto noto dovolj jasno povedal, da so Združene države iz nesebičnih namenov stopile v vojno. V prihodnje bodo smatrali izjave v časnikih, da so ameriški kapitalisti pognali Združene države v vojno, za zavražanje ljudstva in žaljenje vlade glede vodstva vojne.

V postavi o trgovini s sovražnikom so precej ostre določbe proti vsem listom v splošnem; neangleški listi, ki ne dobe oblastvenega dovoljenja, bodo morali prevajati članke, notice, dopise, spise itd., ki se nanašajo na ameriško politiko v vojni. Mnogi izdajatelji so izjavili, da te določbe ogrožajo svobodo tiskarstva, in vsled tega je bila poslana poslana justičnemu departmentu, da jo preštudira. Če jo justični departament odobri, jo vrnejo predsedniku, da jo popravi.

George Creel, predsednik odbora za javne informacije, vidi predsednika skoraj vsaki dan. On pravi, da bo vlada ustavila vsak list, ki hoče ovirati izvajanje vojne, če pravi, da je kapitalistična zarota pognala Ameriko v vojno, ali če na drug način seje punt in izdajstvo, da tako zniža vojno moč Združenih držav.

Creel zanika, da bo cenzurirana diskurzija o mirovnih pogojih. On pravi, da obsojanje profitarstva, kot ga je n. pr. obsodil Amos Pinchot v pismu konferenčnemu odboru, ne bo podvrženo cenzuri. Vlada bo nastopila le proti listom, ki nameravajo oslabiliti moč Združenih držav v vojni.

V poluradnih krogi govore, da ni uprava edina v nazorih glede cenzure, ker postojajo dve struji: napredna in konservativna. V naprednem taboru so zbrane moči, ki delajo na tem, da se ugodno reši delavsko vprašanje v vojni industriji.

Lastniki in izdajatelji kapitalističnih listov skušajo v zadnjem trenutku odvračati cenzuro, kajti prišli so do spoznanja, da je za kapitalističen list najhujši gospodarski udarec, če ga proglase, da seje punt in vpor. Res je, da lahko vsak izdajatelj toži poštara in vlado za odškodnino, če proglase list puntarskim, da na ta način dokaže, da je nedolžen. Ali pot pravde je dolga, pa tudi ni zanesljiva v vojnem času.

Mnogi izdajatelji buržoaznih listov hočejo kritizirati vlado v prihodnjem letu pri volitvah radi vodstva vojne. "To bi radi izvršili, ne da bi jim kdo očital, da so izdajalec in puntarji". In od tukaj prihaja želja izdajateljev buržoaznih listov, da listom ne vzamejo pravice do drugega poštnega razreda na obtožbo, da so podžigalec k punktu in vstaji.

MESARSKI KRALJ ARMOUR
JE ŠEL MED PREROKE.

Chicago, Ill. — J. Ogden Armour misli, da konča vojna spomladi in da nastane po vojni majhna reakcija v trgovini in industriji, ki jo bodo Združene države lahko prebolele, ker imajo za sabo tri leta.

Armour pravi: Politični voditelji onkraj morja govore in mislijo o miru in vsakdo ga lahko čita v govorih državnikov vseh dežel. Zame je to močno znamenje, da mir prihaja.

ARETIRAN POD TEŽKO OBTOŽBO.

Washington, D. C. — Tukaj so aretirali Walter Fricka na obtožbo, da je hotel na zveznem transportu "Powhattanu," preje lastnina hambursko-ameriške črte, pokvariti stroje.

Načrt za uničenje
30,000 banananih
vej spodletel.

90 ODSOTKOV SADEŽA JE BILO DOBREGA ZA TRG.

Župan in živilska uprava sta preprečila namen kompanije.

Boston, Mass. — Lokalna oblast niso hotele dovoliti United Fruit kompaniji, da uniči 30,000 vej banan, ker je naznanila kot vzrok, da niso za trg. Župan Curley je opozoril na stvar živilsko upravo v Washingtonu. Brzjavil je Herbert C. Hooverju: "Mislim, da hočejo uničiti živila, da obdržijo visoke cene."

Nadzorniki bostonskega zdravstvenega urada, ki so pregledali banane, ki so ravno kar dosele iz Kosta Rike, na zahtevo kompanije, da ji dovolijo pogrezniti banane v morju, so izjavili, da je devetdeset odstotkov banan užiten in da po preteku enega tedna ostane še petdeset odstotkov dobrih. Kompanija je naznanila, da so se pokvarili stroji za proizvodnjo mrzlot in da so banane vsled tega prehito dozorele za trg. Po konferenci z lokalnimi oblastmi so kompanijski uradniki rekli, da rade sadež tam, kjer stori dobru.

Po daljnih konferencah so sklenili, da kompanija proda veje banan po 40c. Navadna cena je od \$1.75 do \$2.25 za vejo. Končno so sklenili, da oddajo banane tistemu, ki jih odpelje v veliki ali majhni množini.

Vest se je kmalu razširila po mestu, da bodo delili banane. Kmalu se je nabralo toliko ljudi, da so uradniki morali uvesti sistem za razdelitev banan. Ljudje so pripeljali s seboj otroške vozičke, drugi so prišli z vozni in avtomobili.

Razdeljenih je bilo le del banan, ko so zaključili, da dajo banane vsem zastojni, ki pridejo ponje. Osem železniških voz, naloženih z bananami, so odposlali v vojaška taborišča v Ayer, Boxford in So. Framington, večjo množino so poslali tudi v mornariško postajo Charlestown in milošinskih družbam v Bostonu in okolici.

Tako je župan s svojo brzjavko živilski upravi preprečil, da niso banan vrgli v morje. Po izkazu bostonske trgovske zbornice se je izdatno znižal uvez banan v Boston, obenem so pa šle cene navzgor. V času od prvega januarja do 20. septembra t. l. so uvozili le 1,610,740 banananih vej, v letu 1916 in v istem času pa 2,229,368 vej.

STAVKA TELEFONISTK.

Fort Smith, Ark. — Dne 19. septembra so zastavke telefonistke pri South Western Bell Telephone kompaniji. Družba je izdala na to obvestilo, da je telefonska služba suspendirana, dokler ne more obratovati telefonskega omrežja z varnostjo za uslužbence.

V petek so odpeljali stavkokaže — moške in žene — v Little Rock. Bilo je enajst oseb, štirje moški in sedem žensk.

Pet telefonistk v Fort Smithu je ostalo na delu, ki je bila proglasa stavka. Nastanili so jih v Goldmanovem hotelu, kasneje so jih zastopniki kompanije odpeljali domov v avtomobilih.

Ookli telefonskega stolpca so štrajkarji razpostavili stavkovne straže in izjavili, da straže ostanejo, dokler ne pride do sporazuma s kompanijo.

V stavkarskem stanu so dobili poročilo, da so lokalne organizacije obljubile pomoč, da bodo lahko štrajkaščim telefonistkam izplačevali po deset dolarjev tedenske podpore. Podpora je višja kot je bila njih prejšnja meza.

VREME.

Danes oblačno in gorkeje v Illinoisu; spremenljivi vetrovi se spreminjajo v lahke južne vetrove. Solneni vzhod ob 5:47 a. m.; solneni zahod ob 5:32 p. m.

Kongresno zase-
danje se bliža
koncu.

ZELO VAŽNE PREDLOGE PRIČAKUJEJO SE REŠITVE.

Voditelji kongresa pričakujejo konec zasedanja koncem tedna.

Washington, D. C. — Vodje strank v kongresu pričakujejo, da bo legislativni program izvršen še ta teden in da mogoče zaključijo zasedanje kongresa v petek ali soboto. Pred kongresom je zavarovalna predloga za vojake in pomorščake. Zbornica jo je sprejela in sedaj ima odločiti o nji senat. Če ne bo opozicije proti tej predlogi, mogoče zasedanje zaključeno že v tem tednu.

O zavarovalni predlogi se skoraj zanesljivo razvije debata. Predsednik je naznanil, da ne bo zadovoljen z delom kongresa, če ne sprejme zavarovalne predloge. Mornariškemu in vojnemu departmentu je mnogo ležeče na tem, da je zavarovalna predloga sprejeta še v tem zasedanju. Nekaj ameriške armade je že na Francoskem, kmalu odrinejo v Evropo še druge divizije. Pomorščaki pa že tako opravljajo vojno službo na morju in vsak čas lahko pride do večje ga spopada s sovražnikom. To so razlogi, ki govore, da je zavarovalna predloga nujno važna.

Zavarovalne družbe niso zadovoljne z zavarovalno predlogo. Večina vladnih uradnikov zavzema stališče, da je zavarovalna predloga silno važna, ker je za vojake in pomorščake dokaz, da država skrbi zanje in njih svojce.

Rešitve čakajo še druge predloge, med katerimi zavzema važno mesto vojni kredit za \$3,000,000,000.

LESTVICA ZA DOHODNINSKI DAVEK.

Washington, D. C. — Naslednja lestvica prikazuje vsakemu, ki je zainteresiran, koliko ima plačati dohodninskega davka:

Letni dohodek	Davek za oženjenega	Davek za samca
\$ 1,000	—	20
2,000	20	40
3,000	40	60
4,000	60	80
5,000	80	100
6,000	100	120
7,000	120	140
8,000	140	160
9,000	160	180
10,000	180	200
11,000	200	220
12,000	220	240
13,000	240	260
14,000	260	280
15,000	280	300
16,000	300	320
17,000	320	340
18,000	340	360
19,000	360	380
20,000	380	400
21,000	400	420
22,000	420	440
23,000	440	460
24,000	460	480
25,000	480	500
26,000	500	520
27,000	520	540
28,000	540	560
29,000	560	580
30,000	580	600
31,000	600	620
32,000	620	640
33,000	640	660
34,000	660	680
35,000	680	700
36,000	700	720
37,000	720	740
38,000	740	760
39,000	760	780
40,000	780	800
41,000	800	820
42,000	820	840
43,000	840	860
44,000	860	880
45,000	880	900
46,000	900	920
47,000	920	940
48,000	940	960
49,000	960	980
50,000	980	1,000
51,000	1,000	1,020
52,000	1,020	1,040
53,000	1,040	1,060
54,000	1,060	1,080
55,000	1,080	1,100
56,000	1,100	1,120
57,000	1,120	1,140
58,000	1,140	1,160
59,000	1,160	1,180
60,000	1,180	1,200
61,000	1,200	1,220
62,000	1,220	1,240
63,000	1,240	1,260
64,000	1,260	1,280
65,000	1,280	1,300
66,000	1,300	1,320
67,000	1,320	1,340
68,000	1,340	1,360
69,000	1,360	1,380
70,000	1,380	1,400
71,000	1,400	1,420
72,000	1,420	1,440
73,000	1,440	1,460
74,000	1,460	1,480
75,000	1,480	1,500
76,000	1,500	1,520
77,000	1,520	1,540
78,000	1,540	1,560
79,000	1,560	1,580
80,000	1,580	1,600
81,000	1,600	1,620
82,000	1,620	1,640
83,000	1,640	1,660
84,000	1,660	1,680
85,000	1,680	1,700
86,000	1,700	1,720
87,000	1,720	1,740
88,000	1,740	1,760
89,000	1,760	1,780
90,000	1,780	1,800
91,000	1,800	1,820
92,000	1,820	1,840
93,000	1,840	1,860
94,000	1,860	1,880
95,000	1,880	1,900
96,000	1,900	1,920
97,000	1,920	1,940
98,000	1,940	1,960
99,000	1,960	1,980
100,000	1,980	2,000

Shod Slovenskega
republicanskega
združenja.

BIL JE VELIK USPEH, DENARJA JE NABRANEGA \$25.04.

Javni shod, ki ga je sklicala eksekutiva Slovenskega republikanskega združenja v neželjo v Chicago, je izpadel z dobrim uspehom. Navzočih je bilo okrog 300 Slovencev in nekaj Hrvatov ter Srbov.

Shodu sta predhodovala g. Končan in br. Sava. Prvi je izjavil shod s kratkim nagovorom.

Postanek k gibanju.

Prvi govornik br. Kerže je govoril o motih in potrebah, ki so vodile do ustanovitve združenja. Od začetka vojne so skušali ameriški Slovenci pomagati stari domovini. Začeli so z nabiranjem milodarov za bedne med najbednejšimi, toda z denarnimi prispevki, ki so v pričo ogromne bede le kaplja v morje, se ne more rešiti položaj vsega naroda. Začeli so z drugim. Bili so navšteviti in gibanja. Bil je sestanek v Chicago, toda načrtov ni bilo. To gibanje so okupirali gotovi ljudje, ki so sprejeli v hotelu La Salle nekako resolucijo in potem kategorično zahtevali, da jo sprejme ves naš narod v Ameriki brez vsakega amandiranja. Pozneje so na ta način sprejeli vse sklepe Londonskega odbora in nazadnje znano krško deklaracijo. Simpatije od strani ljudstva so bile majhne, kakor je bilo pričakovati. Napaka je bila, ker ni prišel Londonski odbor z nikakim programom v javnost. Sicer so vedno govorili, da delajo in delajo, ali njihovo delo nam je bilo v devetimi pečati zapečateno knjižga. Kako naj potem tako delo naredi kakšen vtisk na ljudstvo? Imeli so se za zastopnike ljudstva, toda zastopali so le sami sebe, ne pa ljudstva. Obzorje tega gibanja je bilo popohoma nejasno.

Rusija in Amerika.

Bilo nam je takrat kakor človeku, ki je v ječi. Vsi izhodi so bili zaprti in od nikoder ni bilo žarka upanja.

Vrata so se pa odprla, ko je na obzorju zasvetila svoboda ruskega naroda. Rusija se je otrsela carizma in to je bil za nas prvi žarek, ki nam je vili nove nade; drugi žarek je bil, ko so naše Združene države stopile v vojno za svetovno demokracijo. Tedaj je nastopil čas, da smo lahko računali na pozitivno delo. Naš cilj pa ni bil, da bi zasnovali gibanje v korist našega naroda, katero bi držalo nazaj proti srednjemu veku; mi smo hoteli naprej. Tok časa je zaobrnil razmere in položaj in naša dolžnost je bila, da delujemo v duhu časa in v znamenju prave demokracije.

Zato smo postavili za svoj cilj jugoslovansko federativno republiko.

Naše gibanje je pričelo s sestankom v Chicago, na katerem sem bil tudi jaz navzoč. Posvetovali smo se, kaj je storiti, da dobi gibanje v prid našemu narodu v stari domovini novo kri in popolno zaupanje od strani rojakov v Ameriki. Na tem sestanku se ni govorilo o republiku, da se skliče drugi sestanek, na katerega se povabijo zastopniki vseh slovenskih listov v Chicago in društev, oziroma večjih podpornih organizacij, ki imajo tukaj svoj sedež. Res so se sešli zastopniki, ki so pa takoj izjavili brez izjeme, da so pripravljani delovati za stvar le tedaj, če se postavi federativna republika za cilj gibanja. Izvoljen je bil provizorični odbor, ki je imel več sej in ta odbor je sestavljal znano izjavo, katera je bila obelodanjanje v vseh slovenskih listih, ki so jo hoteli objaviti. Izjava je bila prva redna konferenca, ki se je vršila v Chicago 11. in 12. avgusta t. l. Konferenco so tvorili zastopniki, ki so jih izvolile organizacije po svojih odborih in pa zastopniki listov. Konferenca je torej predstavljala velik del našega naroda v Ameriki. Položen je bil temelj našemu gibanju in tako

(Dalje na 2. strani, 2. kolona)

Velika angleška
zmaga v Mezo-
potamiji.

TURKI PORAZENI, MESTO RAMADIJE V ANGLEŠKIH ROKAH.

Turška garnizija v Ramadiju ujeta s poveljnikom vred.

London, 1. okt. — Po sedem-mesečnem molčanju s fronte v Mezopotamiji je prišla včeraj uradna vest, da so angleške čete pričeale z veliko ofenzivo, ki je takoj v začetku ovenčana z veliko zmago. Bojne operacije na tej fronti so počivale čez poletje vsled hude vročine.

Angleži so napredovali 60 milj severozapadno od Bagdada in okupirali mesto Ramadije ob reki Evfrat. Ves greben hribov Mušaid, ki dominirajo mesto, so v rokah Angležev. Zmaga je bila izvojevana v soboto in večinoma s pomočjo kavalerije, katero je poslal general Maude v imenovanu okoliš, da obkroži turško armado. Poveljništvo poroča ob kratkem, da je bil maneuver izveden z največjim uspehom in turške čete, ki niso pričakovale napada, so se podale. Tisoče Turkov je bilo ujetih in zmagovalci so zajeli večje število topov, strojnih pušk in drugega materiala. Vsa turška garnizija v Ramadiju je bila ujeta s poveljnikom Ahmed Bejem in njegovim štabom.

Italijani so zopet v ofenzivi.

Rim, 1. okt. — Vojni stan javlja, da so Italijani včeraj v novem napadu na južnoiztočnem robu Banjšice okupirali ozemlje višin, ki se nahajajo južno od Podlake in južnoiztočno od Madonija. 49 avstrijskih častnikov in 1360 vojakov je bilo ujetih. Avstrijski protinapadi so bili odbiti in osvojene pozicije so ostale v italijanskih rokah. Avijatiki so metali bombe na Berje blizu Nabrežine in na Pulj v Istri.

Dunaj čez London, 1. okt. — Uradno poročajo, da so zopet ozili boji na Gubrijelski gori. Včerajšnji napadi so bili odbiti, toda proti večeru so prišli Italijani z ljutim bombardiranjem Gubrijelske gore in južnega konca planote na Banjšici. Avstrijski letalci so obkralili Ancono in metali bombe na tamošnje tovarne za eroplane z dobrim učinkom.

Nemci zastoj protinapadajo v Flandriji.

London, 1. okt. — Nemci so sinoči izvršili tri protinapade med Tower Hamletsom in gozdom Polygoi na Flanderskem, toda brez uspeha. Imeli so velike izgube in nekaj smo jih ujeli ter vplenili strojne puške. Sovražna artilerija je bila zelo aktivna ob kanalu Ypres-Comines. Naši topovi nadaljujejo z bombardiranjem.

Pariz, 1. okt. — Francoski vojni stan poroča o manjših spopadih severno od Berry-Au-Bac in topniških bojih nad Verdunom.

Berlin čez London, 1. okt. — Nemški vojni stan javlja, da se je vsled slabega vremena zmanjšala delavnost nemških čet v Belgiji.

Šest milijonov mož za spomladansko ofenzivo.

Washington, 1. okt. — Tukaj računajo, da bodo imeli zavezniški z Ameriko vred pet do šest milijonov mož za spomladansko ofenzivo leta 1918 na zapadni fronti. Tukajšnji vojni zvezdenci pričakujejo zmago enkrat poleti v prihodnjem letu. Do zmage ho pripomoč tudi nenavadno veliko število eroplanov, ki jih bo imela na razpolago ameriška armada.

Francozi bombardirali Stuttgart.

Pariz, 1. okt. — Francoski avijatiki so včeraj vrgli pol tone bomb na nemško mesto Stuttgart. (Stuttgart je glavno mesto Vitemberga z blizu 200,000 prebivalci in je oddaljeno okrog sto milj od francoske meje).

SLOVENEK -- GLAVAR INDIJANCEV.

Povest o zlatokalcih. — Pisal F. S. Tauhar.

(Nadaljevanje)

"Jaz sem Gorski duh, stari mediciner Ute indijancev! Zvita kača se ne sme držati z nadlegovanjem ali celo napadanjem na Solneno rožo, hčerko mogočnega glavarja. Njegovo dotikanje je strupeno in pomeni smrt. Indijancev navadno ubije kačo, kjer jo najde, prav tako ubijem tebe, če le prst položiš na ta dekle, ki je moja varovanka!"

In stari Indijancev se je mladeniško vzravnil pri zadnjih besedah.

Grill je med nerazumljivo kletvijo potegnil svoj dolgi in zakrivljeni nož izza pasa, katerega je vedno nosil s seboj. Kot divji tiger je napadel starega Indijancev in siknil: "Izrežem ti sree, stari lopov!"

To grožnjo bi bil prav gotovo izvršil, da se ni v tem trenutku pojavil med njima Pavel Bregar.

"Pusti me, Pavel!" je kričal Grill. "Ne zdržuj me, dokler ne ubijem tega rdečega hudila!"

Pavel ga je prijel za roko in mu svareče pogledal v oči:

"Ne, ne, Jim, tovariš moj. Ne bil bi junaški čin, ako ubiješ tega starega moža in s tem onesrečiš to dekle. Kaj sta ti vendar storila, da ju tako sovražiš?"

"Indijanca sta, katerim se ne more zaupati. Mogoče sta poslana kot oglednika... Kdo ve, če ne bomo že jutraj uapadeni?"

"Človeka sta prav tako kot mi; eden je star mož, druga pa je ženska. Nimamo dokazov, da bi nameravala kaj hudega storiti; in dokler se nima ne izkazeta kot sovražnika, moramo z njima prijateljsko postopati."

Stari Indijancev, Gorski duh, je presenečeno pogledal Pavla in rekel:

"Rumenolaki beli glavar govori resnico. Gorski duh in Solnena roža sta iskala zdravilne rože po hribih, in po naključju prišla v to dolino. Midva ne nameravava nikomur nič zlega storiti, ampak živita vsem dobro."

Nato se je obrnil proti Grillu in govoril z glasom, ki je razodeval maščevanost:

"Zvita kača je skušal ubiti indijanskega medicinea, ne da bi ga bil le ta izval. Tega ne pozabim nikdar! Pazi se, Zvita kača..."

Grill je bil zelo vročerkav, zato so ga zadnje besede tembolj spekle. Zgrabil je zopet za nož in kričnil: "Ti mi torej groziš! Zamahnil je z nožem, toda zadel ni, ker ga je v tem trenutku zopet zgrabil za roko Pavel in ga stisnil tako močno, da je Grill nehote spustil nož na tla. Prijazno se mu je nasmehnil Pavel in rekel:

"Zdaj, tako... vidiš, tovariš Jim, tako je bolje; zdaj si saj lahko streseva roke. Podaj mi roko v spravo!"

Slika, ki bi delala čast vsaki drami...

Na vseh straneh visoki, poraščeni hribi; zadel naselbina in rudokopi. Indijanska deklica stoji nepremično; svoj mil in hvaležnosti poln pogled ima uprt naravnost Pavlu v oči. Gorski duh stoji ponosno, kot bi bil vresneci duh maščevanja, in srepo gleda na svojega sovražnika — Grilla, držeč v rokah puško. V ospredju stojita Grill in Pavel; slednji moli svojo roko v sprijaznjenje; na obrazu mu igra blagohoten nasmeh in iz oči mu sije bratska ljubezen. Grill ima od jeze spačen obraz; z očmi šviga semintja, neodločen, če bi napadel vse, ali bi se vdal.

Vresneci romantična slika!

Tako so stali minuto, dokler ni Pavel spregovoril:

"Zelo si me presenetil, Jim. Kaj je vendar vzrok, da si tako razdražljiv? Morda je temu vzrok, slaba sreča v rudniku? Le korajžjo, Jim, saj bo postalo boljše!" In obrnil se je proti Indijancev.

Grill ni odgovoril besedice. Pobral je nož in si ga zataknil zopet za pas, mirno nabasal pipo, prižgal in kadil. Odšel je proti svoji kolibi, ne da bi se ozrl na ostale tri; za njim se je valil gost dim.

Pavel se je obrnil k deklici in obžalujoče rekel:

"Hudo mi je, da se je to zgodilo. Veseli me pa tudi, da sem prišel o pravem času, da sem vaju mogel braniti pred napadom mojega tovariša. Moj tovariš je bil jezen in bil bi gotovo naredil kako neumnost, da vama nisem prišel v praviem trenutku na pomoč. Zelo trudna zgledata. Pojdita z menoj; moja žena vaju bo z veseljem sprejela. Dal vama bom večerjo in prenočišče, in jutri bouda zopet lahko nadaljevala svojo pot."

Indijanca sta se mu molče s pogledom zahvalila, in mu sledila po strnem hribu navzgor.

Pavel ni pretiraval, ko je rekel, da bo njegova žena Indijancev z veseljem sprejela; kajti bila je tako dobrega in blagoga srea, da je bila pripravljena pomagati slehernemu, ki bi se nahajal v stiski, pa naj bo njen sorodnik, ali pa Indijancev.

Roža jih je vsprejela že na pragu. Zdela se ji je, da ima priti njen mož vsak čas domov, zato ga je pričakovala pri oknu. Ni se malo začudila, ko je opazila prihajati z možem dva tuja — celo Indijancev; toda izpraševala ni, kdo so in odkod, marveč ju je prijazno povabila v sobo. Nato ji je Pavel razložil dogodbo, ki se je odigrala med Indijancev in Grillom. Roža se ni mogla načuditi Grillovemu brezvestnemu postopanju.

Večerja je bila kmalu pri kraju. Indijancev nista skoro nič govorila med večerjo. Ko so bili z jedjo gotovi, je Roža pospravila po mizi in dala vse stvari v red.

Gorski duh si je nabasal svojo dolgo pipo in mirno sedeč kadil; njegovemu vzgledu je sledil tudi Pavel, nakar se je obrnil proti Solneni roži in jo vprašal:

"Kaj je neki vendar bilo mojemu tovarišu, da se je tako daleč spozabil? Saj ni njegova navada obnašati se tako sirovo proti tujcem."

Solnena roža je gledala nepremično v ogenj, ki je enakomerno plapolal v peči. Končno je odgovorila:

"Spomnil na preteklost mi odpirajo stare, še ne zaceljene rane... Svoječasno sem sklenila, da ne zaupam več nobenemu bledolčniku; toda ti si se mi izkazal kot prijatelj, zato naj bo, povem ti svojo prošlo zgodovino."

Ogenj je prasketal v peči, stari Indijancev je mirno sedel in pušil, Pavel je pestoval svojo spečo hčerko, dočim je Indijanka pripovedovala svojo povest.

"Moje ime je Solnena Roža — hčerka sem Močnega Bivola — slavnega glavarja indijanskega rodu Ute. Slavnejši vojniki mojega rodu so se borili za mojo roko, toda vsprejela nisem nobene, ker jih je odklanjalo moje sree."

Dogodek, ki se je pripetil nekega večera, je prinesel spremembo v moje življenje. Naši mladi vojniki so šli na lov, da nas preskrbijo z mesom za žmo.

Bilo je meseca septembra in rumeno listje je padalo raz drevja, delalo je krásno naravno preprogo pod mojimi nogami, ko sem čakala v grmovju na naše lovce. Kmalu sem jih zagledala, nesli so bivoce, srne, jelene in drugo divjačino pa ne samo to — na nosilnici sta nesla naša bojovnika ranjenega bledolčnika, ki so ga po nesreči zadelo njihove puške. Oh, da bi ga bili saj ubili prej, kot so ga prinesli domov...! Solnena roža je globoko sklonila glavo in pridrušeno ihtela.

Roža je sedla k njej in prijazno rekla: "Nadaljuj; tvoja povest me zelo zanima."

Solnena roža je počasi dvignila svojo lepo glavo, in si otrla solze s svojih dolgih trepalnic.

"Nesli smo ga v svojo naselbino. Njegove rane so bile obvezane od našega slavnega medicinea..."

"Da, jaz, Gorski Duh — veliki mediciner in dijanskega rodu Ute — sem obvezal njegove rane. Ozdravil sem ga in oskrbel, da je postal zopet močan," je ponosno izjavil stari Gorski Duh.

"Moj medicinski oče govori resnico. On ga je ozdravil. Toda prej kot ga je ozdravil, je zadel mojemu spreu pekočo rano, katere se ne da primerjati njegovim telesnim ranam..." je rekla žalostno Solnena roža.

"Moje sree je šlo k njemu... To je bil prvi slučaj, da sem ljubila — in kako sem ga ljubila..." in globoko je vzdihnila.

"Ko se je docela pozdravil, sva hodila skupaj po gozdu in preriji. Opazil je, da ga ljubim in mi je ljubezen še podžigal... Poljuboval mi je oči, lase, usta — ter mi zatrjeval svojo ljubezen. Rekel mi je, naj grem z njim v šotore bledolčnikov, kjer me vzame za svojo kraljico — za svojo ženo!..."

In v svoji priprosti nedolžnosti sem mu verjela vse — on je pa zlorabil moje zaupanje..."

Vse je bilo tiho, nihče ni ganil; ona je pa nadaljevala:

"Nekega dne je prišel k meni..."

"Solnena Roža, moram te zapustiti," je rekel: moram se vrniti k svojim ljudem. Najina ljubezen, ki je bila sicer nekaj zelo lepega in sladkega, mora biti pozabljena... Med civiliziranim svetom ne moreš biti moja žena. — Pozabi me in oženi se s kakim vojnikom našega rodu."

Njegove krute besede so me razsrdile. Premišljevala sem, kako bo ves moj rod gledal name... Kri mojega očeta je vrela po mojih žilah... Napadala sem ga in ga skušala — ubiti!" je rekla s spremenjenim glasom. "Zadala sem mu znamenje, katero bo nosil do groba..." Njen glas se je umiril in nekako prepričevalno je rekla:

"Od tega časa sva se srečala samo enkrat; toda snideva se zopet, in kadar se to zgodi, bom maščevana..."

Nihče se ni oglasil nekaj sekund, končno je Pavel vprašal:

"In kdo je mož, ki je postopal s teboj tako izdajalsko?"

"Jim Grill! Lopov, ki sem ga srečala danes in iz katerega zločinskih rok si me rešil!"

Veliko presenečenje se je bralo v Pavletovem obrazu.

"Moj tovariš!" vsklikne Pavel, "radi tega govorim z njim!"

"Ne, saj ti ni nič storil, on spada meni... plačal bo za to — in sicer drago plačal; boš videl. Toda ti mu ne smeš ziniti besedice o tem," odvrne Solnena Roža.

Roža se zgane pri zadnjih besedah in reče pomirjevalno: "Res, veliko krivico ti je storil in brezdvomno zasluži kazni; toda, zapni si, Solnena Roža, da prestrastna maščevanost tudi ni plemenita..."

Gorski Duh je počasi dvignil roko in govoril:

"Kakor gotovo pade rosa ponoči na zemljo, kakor gotovo stoji solnce opoldne na nebu, kakor gotovo se pretaka po mojih žilah indijanska kri — tako gotovo bo Solnena Roža maščevana..."

In njegove besede so pretresle Pavla in Rožo, ker sta dobro vedela, da Indijancev misli resno in da bo maščevanje neizprosno.

Roža je objela svojega moža krog vratu in ga poljubila na čelo. — Ogenj je enakomerno prasketal v peči, kot bi hotel z ognjenimi jeziki zapisati v zrak besede, katere je s tako svečanostjo govoril Gorski Duh.

8.

Ko je Gorski Duh zaključil svoj govor, je izročil Pavel svojo malo hčerko ženi, rekoč:

"Roža, daj jo v posteljo. Zaspana je in oče se je naveličal pestovati." Potem se je obrnil k Indijancev. "Vidva ostaneta pri nas čez noč. Midva z ženo vama bodeva preskrbela primerno posteljo, jutri lahko nadaljujeta svojo pot."

(Dalje sledi.)

Lovro Kuhar:

TADEJ PL. SPOBLJAN.

(Dalje.)

"Imenitna pokveka je moj cilindar, res", se je režal in ga mečkal v rokah. "Stvarica je navajena vsega, barabi je v salonov. No, v zadnjih se že dolgo ni imel prilike klanjati. Včasih se je razmislil — ljudem klanjati, — da še več Tadej pl. Spobljan je razumel poljubljati bele, mehke roke, haha!"

Lotila se ga je razposajenost. "Pripovedujte vsaj kak kratek doživljaj!"

"Nisem razpoložen in tudi ni prav časa, zdaj morava naprej." Ni se dal omečiti in šla sva dalje.

"Uboga gospodinja!" je rekel med potjo. "Midva se potepava tukaj, ona se pa joče in išče naju, svoja ljubljena, vrniva se."

"Nesramna sva res."

"Prav zares! Brez sramu žreva kruh in kadiva tobak, ki sva si ga nabavila za njene denarje. Tekne izvrstno in tudi želodec se ne puna."

"Vest!"

"Saj pravim, želodec se ne puna. Jaz pravim, ako si sit, ne kljuje vest, če si gladen, čutiš greh."

"To je vaša teorija!"

"Popolnoma moja! Ustvaril sem si ji sam po dobrih izkušnjah. Deloma se je poslužujejo tudi ljudje drugega mišljenja in lastnih teorij."

Zopet mi je očital ter se zabaval z menoj. Imenoval sem ga podleža, toda on se mi je posmehoval, s nedosegljivim sarkazmom me je zavračal in mi polnil dušo z gnevom. Da bi me ne bila vezala nanj moja potepuška nprav in še bolj usoda, pustil bi ga bil samega sredi planine in nadaljeval pot na svojo roko; tako sem pa molčal in potoval z njim.

Popoldne sva prišla do velikega, samotnega poslopja ob cesti, zgrajenega po planinskem slogu. Hiša je bila enonadstropna, njene stene so bile iz lesa in zakajene, ob vogalih so štrleli v svet neočenejeni tramovi. V nadstropju so bila okna manjša kot v pritličju. Vhod je bil okrašen z lepimi izrezki, podboji vsi obiti z majhnimi, ličnimi križci, nad vhodom je bil zgrajen dolg pomol z leseno brvjo visoko čez cesto v skedenj. Vsa zgradba se je odlikovala po čistiljivosti in pričala o visoki statusu. Le škoda, da je bila kréma!

Na pragu je stalo dekle temnih las, z belim predpasnikom in belimi rokavi. Tadej se je lokavo nasmehnil in jo pozdravil.

"Ali je dosti gostov v sobi?" jo je vprašal s sladkim glasom.

"Sam pastir Anza je," je odvrnilo dekle in skrilo roke pod predpasnik. Stopila sva za njo v sobo. Nizka je bila in prostorna, stene pobeljene, strop pa črn in naslonjen na močan tram, ki se je vzpenjal po sredi od stene do stene. Dolge nepobarvane mize so stale ob stenah, stoli so bili le navadni trdi sedeži in dolgi, da je zadoštoval en sam za celo stran mize. V enem kotu je stala velika omara za steklenice, v drugem pa zelena kmečka peč s klopjo; v enem je viselo razpelo, ovenčano s kitami bršljana, pred njim se je zibal bel golobček. Edini pivec je bil v sobi in še ta je spal, naslonjen z glavo na steno, roko pa je imel položeno na mizo in držal za steklenico. Sedla sva se mu prav blizu. Dekle se je naju menda balo in je poklicala v sobo drobnega fantka. Bil je srčkana dušica, umazan okrog ust, sicer pa popolnoma podoben dekletu, vedel se je zelo predrzno in poredno silil v naju. Tadej mu je pokrčil na glavo svoj cilindar in deček je pričel skakati po sobi in kričati veselja. Dekle se je smejala.

Vsled nemira se je zbudil pivec pri mizi. Ko je naju zagledal, je začel pozdravljati.

"Dober dan! Truden sem bil in sem malo zadremal, pa sta prišla midva; prej vaju ni bilo."

Napil je nama in ponudil tobak. Bil je majhen in star, nagrbnatega, dobrodušnega obličja in smehljajočih se oči.

"Miruj, Anza, ti si pijan!" ga je pokaralo dekle.

"Od česa?" se je razsrdil Anza in zategnil obraz v grde poteze, a le obraz, oči se niso spremenile in se ljubko smehljale pod obrvmi. Začeli smo pogovor. Starec je bil silno radoveden, izpraševal je naju kod in kam.

"Na Dunaj potujeva," se mu je zlagal Tadej.

"Na Dunaj?" se je začudil starec. "Tam je že vse nemško, na-

šega jezika menda tam ne razumejo!"

"Ne, tam govorijo nemško. Ali midva razumeva ta jezik," je ponosno izjavil Tadej in izpregovoril nekaj nemških besed.

Kako je to učinkovalo! Starec Anza je spoštljivo umolknil in znil, tudi dekle je tiho obstalo: Tadej je pa, v svesti si svojega dostojanstva, bahavo bobnal s prsti po mizi.

"Nemščino razumeta," je dejal starec počasi, "in... čudno je..."

"Kaj je čudno?" je vprašal Tadej.

"E, nič!" se je branil Anza. Takoj nato mu je ušel iz ust vzklík: "Pa je res!"

"Povej, kaj hočeš?"

"Ničesar! Le to... počakajte, da vam povem: nemščino govorite... pa nosite strgano obleko..."

Tadej je zardel, ni vedel, kako bi se bil izkopal. Slednjič je dejal, da radi varnosti; kot dokaz je privlekel iz žepa svojo denarnico in udaril po nji. Zveneče so se oglasile pod usnjem srebrni tolariji, ki jih je odnesel gospodinj. To je pomagalo.

"Vendar," je povzel Tadej, "jaz bi zamenjal svojo obleko z drugo, najrajši s kako delavniško, tudi raztrgano."

Starec je pil in mislil.

"Hm!" je rekel premišljeno.

"Vaša obleka je čudna, cilindrov in frakov nismo vajeni; vendar bi zamenjal, doma imam namreč več obleke, ki je ne potrebujemo."

Sklenila sta pogodbo in starec je obljubil, da mu preskrbi do prihodnjega jutra svojo obleko. Oba sta bila zadovoljna in potem smo ostali skupaj še do noči, ko sva šla s Tadejem počivat na skedenj.

"Pastir mi ugaja, pravi tip planinskega človeka," sem opomnil ter se vlegel v agno.

"Neumen, hočeš reči. Ampak dekle... si jo videl, kak obraz ima!"

Razumel sem ga, dekle mu je bilo všeč! Pa tudi meni, da sem lovil njene ognjene poglede; kadar so se rahlo srečali, me je postalo srčno in povesil sem oči.

"Gotovo bi se zaljubila vame, ako bi vedela, da sem vitez," je modroval tovariš in mlaskal z jezikom.

"Spijva rajši!" sem odločil.

"Jutri vstaneva zgodaj in odrineva s svitom."

III.

Zbudil sem se ob prvem svitu. Zakašljal sem, da bi zdrnil tovariša, a on je hrli dalje.

"Vstaniva!" sem mu zatrobil na ušesa.

"Daj mir!" se je odzval zaspalo in spal dalje.

No pa spi, greva pozneje, sem si mislil in ga pustil v miru. Prijetno je biti zjutraj v mehkem senu in opazovati, kako se širi dan po temnem poslopju in kako zapluje z dnem novo življenje po prostorih. Neslišno prodre svit v skedenj, tema se spremeni v mrak, tiho je še. Koj zatem v hlevu nekaj močno zaropota, veriga zacinglja, dve, tri zazvene in težki, stisnjeni tihi se slišijo sem gori. Nato dolgočasno in kmalu nato se pojavi na hodniku pred skedenjem temna postava s košem na hrbtu. Hlapec je vstal in prišel po krmo za živino. Zdi se mi, da s svitom nastaja tudi mrak in zarije se še globlje v seno. Hlapec odide s košmi zopet je mir. Loteva se me mračna brezskrbnost, vdam se melanholiji in nehoti zadremam. Ko odprem oči, je bilo v skedenju svetlo in skozi ozke špranje v steni so lihi prvi solnčni žarki, v njih se je kopalo milijon drobnega prahu. Zunaj po dvorišču so odmevali razni klci, veseli in razločni, kot jutro samo: Tadej pa je glasno dihal pesem spanja. Mahoma je izginila prijetna idila in kakor bi trenil, so se sukale okrog mene misli najinega položaja, krute in resnične. Hitro sem vstal in zbudil še tovariša.

"O solnce!" se je začudil, mencaje si oči. "Ali je starec prinesel obleko?" je vprašal hipoma.

Obleke ni bilo nikjer in ostati je moral v svoji stari paradni. Šla sva na prosto. Lepo je bilo zunaj; nebo sivomodro, redki oblaki so krožili po svodu in žareli v solncu, ki je vstajalo iz svoje postelje in kot iz studenca tenki curki so lihi njegovi žarki na vse strani. Skalnati vrhovi ponosnih gor so kopali v njih, polje se je zlatilo. Postal sem navdušen ob pogledu in spomnil sem se kmeta, ki za- ušije zjutraj borni zjutraj in potem vriskaje odide na blestečo polje. Tudi jaz bi pripel za delo z

močnimi rokami, globoko bi se bi se radoval belega dne...

Svetoval sem Tadeju, da pustva zjutraj in nadaljeva po Strahlu sem ga z daljo, ki naju bi od cilja in kazal sem mu na najino finančno stanje; de nar sva sicer imela, a pohajal zelo naglo.

"Ubogal me je. Teš sva se ločilo od prijazneag domovja. Stopa sva lahko in vsaj jaz nisem čutil lakote. Potovanje je bilo mnogo prijetnejše, nego prejšnji dan, jalo je solnce in ožrače je bilo v dro in jasno. Polagoma se je jelo spuščati cesta navzdol in po kak dvehurni hoji sva bila v precej pri strani gorski kotlini. Za njima je vrstilo nižje, poraščeno hribo, je, a daleč na oni strani so se pet vzdigovale riske planine. T sva imela prvič čast, da sva srečala z orožnikom. Mož postav je naju mirko motril, slednjič zahteval izkazila. Ustregla sva mu z delavsko knjižico, in ko sva nšel vse v redu, je naju odpustil."

Opoldne je svetloval Tadej, a nekotelo leževa v travo ob cesti.

"Nikamor se nama ne mudi, je dejal leno in že je lezel za nek grn. Skušal sem oporekati, a zaman, niti odgovoril mi ni. Sled sem mu še jaz in naposled sva zaspala oba. Zbudila sva se šele ko se je selil že mrak na ozračje. Kesala sva se oba in si očitala le nobo, vendar popraviti se ni dalo. Ugibala sva, kaj početi."

"Pojdiva dalje in si poiščite prenočišče," sem svetloval.

On je bil za to, da prenočišče kar v gozdu.

"Čemu bi lazila okrog?" je utemeljeval svoj predlog. "Morebit daleč v sosesčini ni nikake bajte, tukaj si zakuriva ogenj in leževa ob strani, pa je!"

Obveljala je njegova; pritrdil sem mu tem rajši, ker se je obetala lepa pomladna noč. Jaso nebo se je zgrinjalo nad gozdom, nad njim so svetlo gorele prve zvezde. Da bi z ognjem in zbudila pozornosti na cesto, sva prodrla v tako globlje v host in se utaborila med grmovjem, navlačila sva skupaj suhljadi in zakurila. Legla sva k ognju in s grela.

Med tem se je znocilo popolnoma. Nizko k zemlji se je sklan mrak, nebo je začaralo v polno krasoti in milijni luče so strepetavale v azurnih višavah. Okrog naju je zavladalo ono občujajo gozdno življenje, ki se ponavlja vsako jasno poletno noč, ko se o kolica zaziblje v odmevu raznih ličnih zvokov. To ni navadno življenje, to je pesem komaj slišnega šepetanja listja in igličev, pesem nočnih ptic, nemirno pluhutajočih med vejevjem, pesen slavev in nebroj drugih klicev, jeikov in vzdihov, ki nastajajo križem po goščavi in se zlivajo v harmonično melodijo dremotne uspanke. Hkrati je zadisalo z zraku po smoli, po travi, mahu in zemlji ter po dimu. Sladka opojnost se je širila po gozdu in pollašala se je naju prijetna omamitica.

Z brezskrbno iztegnjenimi udi sva ležala ob ognju in prisluškavala prasketanju sikačjih planin, nov, ki otožno zadoščajo svojim pregreham in kličejo na pomoč dolgi, evilečimi vzdih. Pesniška duša narodova si slika selitev duhov iz večnosti na zemlje; si jih misli na grmadah, v razpokah ali v vrati, kjer si z groznimi mukami perejo grešno preteklost in se potem očisteni vračajo na oni svet. Slična fantazija je vela skozi gozd in povsod iz zemlje, poezija življenja, preprosta sti.

Tovariš se je venomer glasno oddihaval; hotelo se mu je govoriti, a vedel ni o čem naj prične. Dvigol se je, zvil si cigareto, odhnil in dejal:

"Kje je še Stajer!"

Nato se je obrnil k meni in mi rekel:

"Jaz sploh ne verjamem, da bi midva hodila kdaj tam..."

"Saj sva vendar tja namenjena!"

"To se ni vse. Sicer pa, kaj bi čeva obrniti tam! Boljše je potati se po cestah, kakor garati po tovarnah in rudnikih in siliti s prilivovanjem."

"Če hočeva živeti, se morava vendar rinuti dalje. Zakaj sva torej ostavila predlino?"

(Dalje prihodnja.)

LISTNICA UKEDNISTVA

M. P. Huntington, Ark. —

zite na prihodnji razpisni list.

upravnega odbora.